

УДК [005.92:004.63]:340.136(477)

Юрій Ковтанюк

ЧИ ПОТРІБНІ ТАКІ ЗМІНИ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЕЛЕКТРОННІ ДОКУМЕНТИ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ»: ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

Проаналізовано зміни до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг». Досліджено характер та спрямованість цих змін та їх вплив на практичне застосування розглянутого Закону.

Ключові слова: електронний документ, державні інформаційні ресурси, електронний підпис, обов'язкові реквізити, автор, підписувач, ідентифікація, цілісність, справжність, юридична сила.

З часу прийняття Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»¹ Верховною Радою України 22 травня 2003 р. зміни до нього вносилися тричі. Зазначимо, що із них двічі вони вносилися у 2014 р. Проаналізуємо характер та спрямованість внесених змін у Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» та їх вплив на практичне застосування цього Закону.

Перша зміна в Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» була внесена у 2005 р. Ця зміна пов'язана із прийняттям нового Закону України «Про телекомунікації» на заміну Закону України «Про зв'язок». Тому на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про телекомунікації»² у частині першій статті 3 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що визначає низку законодавчих актів, якими регулюються «відносини, пов'язані з електронним документообігом та використанням електронних документів», назву Закону України «Про зв'язок» було замінено на «Про телекомунікації».

Друга зміна Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» стосувалася унормування термінології, що визначається законами України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації» і яку застосовують у Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг». На підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації»³ у частині другій статті 15 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» слова «інформацію, яка є власністю держави» було замінено терміном «державні інформаційні ресурси». За визна-

ченням у Законі України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» «державні інформаційні ресурси – систематизована інформація, що є доступною за допомогою інформаційних технологій, право на володіння, використання або розпорядження якою належить державним органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, державним підприємствам, установам та організаціям, а також інформація, створення якої передбачено законодавством та яка обробляється фізичними або юридичними особами відповідно до наданих їм повноважень суб'єктами владних повноважень»⁴.

Останні зміни до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» були внесені відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15 квітня 2014 р., а саме:

– частину першу статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» викласти в такій редакції: «Для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис»;

– у частині першій статті 7 слова «у тому числі з електронним цифровим підписом автора» виключити;

– у статті 12 слово «проводиться» замінити словами «може проводитися»⁵.

Оновлена редакція Закону набирає чинності цей 06 листопада 2014 р., через шість місяців з часу його публікації.

Розглянемо кожну зміну детальніше. Для порівняння тексти попередньої та поточної редакцій зазначених частин, статей Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» наведені у таблиці 1.

Порівняльна таблиця щодо зміни Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 15.04.2014

Номер частини, статті	Редакція від 22.05.2003	Редакція від 15.04.2014
Частина перша статті 6	Електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу.	Для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис.
Частина перша статті 7	Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом автора.	Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами.
Стаття 12	Перевірка цілісності електронного документа проводиться шляхом перевірки електронного цифрового підпису.	Перевірка цілісності електронного документа може проводитися шляхом перевірки електронного цифрового підпису.

Якщо порівняти попередню редакцію частини першої статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» з поточною (див. табл. 1) можна стверджувати, що ключовим у поточній редакції є словом «може». Нині «електронний підпис» став одним із засобів «ідентифікації автора електронного документа». Однак, Закон не визначає жодного іншого засобу ідентифікації авторів таких документів та способів визначення таких засобів. Виходячи з «обґрунтування необхідності прийняття» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», що визначено у пояснювальній записці до проекту цього Закону, його авторами (Комітет з питань підприємництва, регуляторної та антимонопольної політики Верховної Ради України) пропонувалися «інші способи ідентифікації особи заявника, наприклад, передавання файлу із зображенням, QR-коду тощо з використанням ІТ-технологій та мобільного зв'язку (для достатньої деталізації пропонується визначити ці технічні способи ідентифікації центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців)»⁶. В редакції проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 06.06.2013 пропонувалося частини перші статей 6 і 7 та статтю 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»

доповнити реченням такого змісту: «У випадках, визначених Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», можуть використовуватися інші способи ідентифікації автора електронного документа»⁷. Не можна стверджувати, що це вдале визначення «інших способів ідентифікації автора електронного документа», однак в остаточній редакції Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» вони взагалі не визначені. Це сталося незважаючи на висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу»: «інші (крім електронного цифрового підпису) способи ідентифікації особи, які можуть застосовуватися у разі подання електронних документів, мають визначатися безпосередньо у цьому Законі, а не у підзаконному нормативно-правовому акті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб, як це пропонується у проекті»⁸.

Така редакція частини першої статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» призводить до законної можливості створювати електронні документи взагалі без електронного підпису, або такого електронного підпису, що не дозволить підтвердити справжність електронного документа (його цілісність, неспростовне встановлення особи автора,

підписувача), юридичну силу та взагалі поставити під сумнів сприйняття цього інформаційного об'єкта іншими учасниками електронного документообігу, що не є довіреними суб'єктами обміну такими документами. На нашу думку, слід було додати до частин першої статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» запропоноване доповнення у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» визначення випадків, коли можуть використовуватися інші способи ідентифікації автора (підписувача) електронного документа. Однак, без зазначення у цьому визначенні Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців». Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» повинен надавати визначення загальних умов застосування інших способів ідентифікації автора електронного документа. Виходячи з цього можна запропонувати таке доповнення до частини першої статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»: «Можуть використовуватися інші способи ідентифікації автора (підписувача) електронного документа, що визначені законодавством». Такий підхід дозволяє використовувати інші способи ідентифікації автора (підписувача) електронного документа, але не на власний розсуд окремих учасників електронного документообігу, а на підставі законодавчих та інших нормативно-правових актів, що створить умови для унормування процесу застосування таких засобів цими учасниками у певному локальному інформаційному середовищі, створеному для забезпечення окремих видів діяльності.

Крім того, слід звернути увагу, на те, що автори змін до статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» основним об'єктом визначення приналежності документа визначають такий «суб'єкт електронного документообігу», як його «автора». Стаття 1 цього закону чітко визначає поняття «автора електронного документа» та інших «суб'єкт електронного документообігу», таких як «...підписувач, адресат та посередник, які набувають передбачених законом або договором прав і обов'язків у процесі електронного документообігу». Однак, Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» не дає чіткого розрізнення понять «автор» та «підписувач» електронного документа. У попередній редакції частини першої статті 6 цього Закону (див. табл. 1)

вказаний недолік нівелювався визначенням того, що ідентифікація «автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу» проводиться за допомогою електронного підпису. Нова редакція цієї частини статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» тільки збільшує зазначену проблему. Якщо автор не є підписувачем електронного документа, а підписувач – автором, як розподіляються на практиці обов'язки цих суб'єктів електронного документообігу під час створення електронних документів та чим визначаються межі їх відповідальності? На жаль, відповіді на запитання ми не знаходимо у Законі, що розглядається нами. На практиці розрізняють автора-підписувача електронного документа, на якого покладається відповідальність за створення цього документа та підписувача окремих реквізитів електронного документа або метаданих до нього, відповідальність якого обмежується лише інформацією, що зафіксована в окремому реквізиті електронного документа або міститься в метаданих.

Далі розглянемо статтю 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг». Запропонована редакція цієї статті⁹, прийнята у першому читанні проекту закону, є незрозумілою. Стаття 12 визначає спосіб перевірки цілісності електронного документа, а автор пропозицій А. В. Могила пропонував доповнити цю статтю визначенням щодо інших способів ідентифікації автора електронного документа¹⁰. Дійсно, за електронним підписом можна перевірити цілісність електронного документа та ідентифікувати його автора (підписувача). Однак, стаття 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» все ж таки стосується тільки перевірки цілісності електронного документа. Те ж саме стосується частини першої статті 7 цього закону (див. табл. 1). Ця стаття не стосується питання ідентифікації автора (підписувача) електронного документа. Тому слід погодитися з тим, що у другому читанні пропозиції А. В. Могили до частини першої статті 7 та статті 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» були відхилені.

Замість того до статті 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» за пропозицією О. В. Кужель¹¹ було додано всього одне слово «може» (див. табл. 1). Як й у розглянутій частині першої статті 6 цього закону це слово нині стало ключовим. І знову, автор змін до закону залишає невизначеними інші за-

соби, що можуть застосовуватися для перевірки цілісності електронного документа, якщо це не електронний цифровий підпис. Звичайно, можна передбачити, що такими засобами можуть стати електронні підписи різних форматів, зокрема за різними міжнародними форматами, що надає ширші можливості учасникам електронного документообігу до застосування різних засобів. Це може призвести до створення в загальнодержавному електронному документообігу інформаційних об'єктів, що можуть бути визначені як електронні документи, але їх опрацювання іншими учасниками цього електронного документообігу, підтвердження їх юридичної сили, справжності буде унеможливлено.

Слід зазначити, що підхід до створення електронних документів, який ґрунтувався на застосуванні електронного цифрового підпису, хоча й обмежував можливості учасників електронного документообігу, проте був однозначно визначеним. Застосування електронного цифрового підпису для створення електронного документа передбачало можливість одночасного перевіряння цілісності такого документа та ідентифікації його автора (підписувача) за цим підписом. Це повністю відповідає поняттю електронного цифрового підпису, що визначено у Законі України «Про електронний цифровий підпис»¹². Виходячи з чинної редакції частини першої статті 6 та статті 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» створення електронного документа може бути завершено підрахунком геш-значення за будь-яким алгоритмом криптографічного перетворення даних електронного документа. Однак, ідентифікувати автора такого документа за цим геш-значенням буде неможливо.

Застереження щодо виникнення випадків унеможливлення підтвердження юридичної сили та справжності електронного документа, до чого може призвести чинна редакція Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» висловлює Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України: «...законопроект вносяться зміни до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», якими передбачено виключити положення про те, що електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, а також пропонується замінити обов'язковість перевірки цілісності електронного документа шляхом перевірки електронного цифрового підпису можливістю такої перевірки. На нашу думку, такий підхід нівелює предмет регулювання

Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», а також унеможливає підтвердження цілісності електронного документа та ідентифікацію підписувача такого документа»¹³.

Ми вважаємо, що до тексту статті 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» слід додати визначення умов, за яких можуть застосовуватися інші засоби перевірки цілісності електронних документів. Вважаємо, що застосування таких засобів повинно унормовуватися іншими законодавчими та нормативно-правовими актами, якщо це необхідно для здійснення певної діяльності.

Тепер розглянемо зміни до частини першої статті 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» (див. табл. 1). У цій статті вилучено слова «, у тому числі з електронним цифровим підписом автора»¹⁴. Нами повністю підтримується внесення такої зміни. У попередній редакції частини першої статті 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» ці слова слід було сприймати, як уточнення, що одним із обов'язкових реквізитів є електронний цифровий підпис. Така ж логіка повинна була застосовуватися й до частини першої статті 6 цього закону, в якій також уточнюється, що «Електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа...». Проте, часто доводиться чути іншу інтерпретацію щодо цього уточнення від фахівців далеких від документознавства та архівознавства: обов'язковим реквізитом електронного документа є електронний підпис, а інші необов'язкові. Але за такою логікою електронний документ може складатися тільки з одного електронного підпису.

Однак вільні тлумачення Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» у частині, що стосується обов'язкових реквізитів електронних документів не завершилися і після внесення змін у частини перші статей 6 і 7 та статті 12. Учасниками електронного документообігу часто застосовується така логіка: відтепер електронний документ може створюватися без електронного підпису, а тому електронний документ може не перевірятися на цілісність та опрацьовуватися далі без ідентифікації його автора (підписувача). Такі особи стверджують, що нині будь-який документ в електронній формі є електронним. Слід зазначити, що все це сталося тільки заради вирішення одного питання «спрощення порядку відкриття бізнесу», а саме: «запровадження державної реєстрації юридичних

осіб та фізичних осіб-підприємців у електронній формі без обов'язкового використання електронного цифрового підпису, а також відмова від обов'язкового застосування печаток суб'єктами господарської діяльності»¹⁵.

Зазначимо, що разом з запропонованим проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» до другого читання було подано зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, в якому застерігалось про таке: «Законопроект пропонується внести зміни до статті 8 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» виключивши необхідність засвідчення електронних документів, які подаються для проведення державної реєстрації, електронним цифровим підписом. При цьому у законопроекті не визначено, яким чином та в який спосіб буде здійснюватись ідентифікація особи – заявника. Таким чином виникає правова невизначеність, на неприпустимість чого неодноразово звертав увагу Конституційний Суд України з огляду на конституційне визначення України як правової держави (стаття 1 Конституції України)»¹⁶.

Все це демонструє деструктивний характер змін, що були внесені до частин перших статей 6 і 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» щодо однозначного розуміння вимог цих статей. Незважаючи на таке начебто скрутне становище із подальшим практичним застосуванням положень Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», ми вважаємо, що занепокоєність щодо можливості створення електронних документів без електронного підпису є безпідставною, запровадження державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців без застосування засобів перевірки цілісності та ідентифікації автора (підписувача) електронних документів насправді призвело до неузгодженості цього закону з Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» та створило умови для його порушеннями саме у цій сфері діяльності. Такий висновок можна зробити на підставі статей 1 і 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що залишилися без змін. Стаття 5 містить визначення «електронного документа»: «Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається законодавством»¹⁷.

Це визначення ґрунтується на понятті «обов'язкових реквізитів електронних документів», що не суперечить визначенню документа з позицій загальної документознавчої теорії¹⁸, згідно з якою документ складається з реквізитів. Визначення «обов'язкового реквізиту» наведено у Законі у статті 1: «обов'язковий реквізит електронного документа – обов'язкові дані в електронному документі, без яких він не може бути підставою для його обліку і не матиме юридичної сили;»¹⁹. Тобто відсутність нині у статтях 6 і 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» уточнення щодо електронного підпису, як обов'язкового реквізиту не віднімає його обов'язковість. Такий висновок можна зробити, виходячи також із загальної документознавчої теорії, що визначає «підпис документа реквізитом, який свідчить про відповідальність особи за його зміст та є єдиний чи один з реквізитів, що надають документу юридичної сили»²⁰. Слід зауважити, що таке визначення підпису в його широкому значенні повністю відповідає вимозі, що висувалася до електронного підпису щодо забезпечення можливості одночасної ідентифікації автора (підписувача) електронного документа та перевіряння його цілісності.

На обов'язковість електронного підпису вказує й склад обов'язкових реквізитів, що визначений для такого класу управлінської документації як організаційно-розпорядча документація, для документів якої підпис є обов'язковим реквізитом²¹. Зазначимо, що більшість електронних документів, що було створено в різних сферах діяльності відносяться саме до цього класу управлінських документів.

Може виникнути запитання щодо правомірного застосування зазначених понять та термінів до електронних документів. Ми вважаємо, що це цілком прийнятно. Загальний підхід до організації діловодства дозволяє змінювати технологію документування та опрацювання інформації без впливу цього процесу на призначення, заради якого створюється документ, без впливу на визначення класів та видів документів, їх юридичну силу. Для документального забезпечення будь-якої діяльності призначення листів, наказів, доручень, інших видів документів залишається незмінним незалежно від носія їхньої інформації (паперовий, електронний) та способу її опрацювання. Це доводить практика впровадження електронного документообігу в діяльність державних

органів, підприємств, установ та організацій різних форм власності, коли тривалий час в межах одного діловодства існують однакові за видами документи, що створюють з різними носіями інформації. Прикладом такого виду документа є службовий лист. Службовий лист може створюватися у формі електронного документа для його надсилання у межах корпоративного електронного документообігу, наприклад, у межах локального інформаційного середовища окремого державного органу, і разом з тим до цього органу можуть надходити паперові листи від інших установ, що не є учасниками корпоративного електронного документообігу.

Виходячи із змісту частини другої статі 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», можна зробити висновок, що не йдеться про відсутність або наявність обов'язкових реквізитів, на то вони є обов'язковими. Необхідно визначити їх склад, що забезпечить виконання вимог до обов'язкових реквізитів електронного документа, що встановлює стаття 1 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» для забезпечення юридичної сили таких документів.

Підсумовуючи аналіз змін до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» можна зробити висновок, що основним недоліком змін, що були здійснені відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», є невизначеність щодо засобів для перевірки цілісності електронних документів та ідентифікації їх авторів (підписувачів), якщо для цього не застосовується електронний цифровий підпис.

¹ Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV // Офіц. вісн. України. – Київ, 2003. – № 25. – Ст. 1174.

² Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про телекомунікації» : Закон України від 31.05.2005 № 2599-IV // Відомості Верховної Ради України. – Київ, 2005 – № 26. – Ст. 349. – Розділ I. – Частина 6.

³ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» : Закон України від 27.03.2014 № 1170-VII // Відомості Верховної Ради. – Київ, 2014. – № 22. – Ст. 816.

⁴ Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 23.02.2006 № 3475-IV // Відомості Верховної Ради України. – Київ, 2006. – № 30. – Ст. 258.

⁵ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу : Закон України від 15.04.2014 № 1206-VII // Відомості Верховної Ради. – Київ, 2014. – № 24. – Ст. 885.

⁶ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47320&pf35401=265755>. – Назва з екрана.

⁷ Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» до другого читання [Електронний ресурс]. – С. 12. – П. 60. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47320&pf35401=295721>. – Назва з екрана.

⁸ Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» (реєстр. № 2258а від 07.06.2013 р., внесений Кабінетом Міністрів України) [Електронний ресурс]. – С. 2 – П. 2. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47320&pf35401=270544>. – Назва з екрана.

⁹ Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» до першого читання [Електронний ресурс]. – П. 17. – С. 20. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47320&pf35401=265754>. – Назва з екрана.

¹⁰ Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» до другого читання...

¹¹ Там само.

¹² Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 № 852-IV // Офіц. вісн. України. – Київ, 2003. – № 25. – Ст. 1175. – Ст. 1.

¹³ Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» (реєстраційний №2258а) [Електронний ресурс]. – С. 1. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47320&pf35401=295635>.

¹⁴ Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» до другого читання...

¹⁵ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу»...

¹⁶ Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу»...

¹⁷ Про електронні документи та електронний документообіг... – Ст. 5.

¹⁸ ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. – Київ : Держстандарт України, 2005. – С. 2. – П. 3.3.

¹⁹ Про електронні документи та електронний документообіг... – Ст. 1.

²⁰ ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. – С. 6. – П. 4.1.7.

²¹ ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. – Київ : Держстандарт України, 2003. – П. 4.4.

Проанализированы изменения в Законе Украины «Об электронных документах и электронном документо-обороте». Исследовано характер и направленность этих изменений, а также их влияние на практическое при-менение рассмотренного Закона.

Ключевые слова: электронный документ, государственные информационные ресурсы, электронная подпись, обязательные реквизиты, автор, подписант, идентификация, целостность, подлинность, юридическая сила.

The author analyzed the changes to the Law of Ukraine «On Electronic Documents and Electronic Documents Circulation»; studied the nature and direction of these changes and their impact on the practical application of the Law under discussion.

Key words: the electronic document, state information resources, the electronic signature, mandatory details, the author, the signer, identification, integrity, authenticity, legal value.